

DE HERINNERINGEN VAN HET HART

Jan-Philipp Sendker bij Boekerij:

Wat het hart kan horen

De stem van het hart

De herinneringen van het hart

Jan-Philipp Sendker

*De herinneringen
van het hart*

Een eenzame jongen met een bijzondere gave
gaat op zoek naar zijn familie

Eerste druk 2020
Tweede druk 2022

ISBN 978-90-599-0057-8
ISBN 978-94-023-1470-0 (e-book)
NUR 302

Oorspronkelijke titel: *Das Gedächtnis des Herzens (The Memory of the Heart)*
Vertaling: Hilke Makkink
Omslagontwerp: Johannes Wiebel | punchdesign, München
Omslagbeeld: © Shutterstock
Zetwerk: Mat-Zet bv, Huizen

© 2019 Jan-Philipp Sendker, Karl Blessing Verlag
© 2020 Nederlandse vertaling Meulenhoff Boekeryj bv, Amsterdam

Deze vertaling is tot stand gekomen in samenwerking met Other Press LLC.

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

DEEL I

‘Alle verhalen gaan over de liefde,’ zei mijn oom. ‘De grote en de kleine, de mooie en de minder mooie, alle verhalen die ons verdrietig maken en de verhalen die ons zouden moeten troosten.’

We zaten in de keuken op de vloer, buiten was het inmiddels donker en afgekoeld. Mijn oom begon het koud te krijgen; ik stond op, haalde een deken, legde die om zijn schouders en ging weer zitten.

Voor ons knisperde een vuurtje. Ik staarde in de gloed en luisterde naar hem, ook als ik niet zeker wist of ik alles wat hij me vertelde wel goed begreep.

Of de verhalen nu honderden of duizenden jaren geleden in verre, vreemde landen bedacht werden, legde hij uit, of gisteravond in een hutje aan de overkant van de rivier: alle grote verhalen kennen slechts één onderwerp. Het verlangen van de mens naar de liefde.

‘Luister je nog, Bo Bo?’

Ik knikte.

‘Een grotere kracht,’ ging hij op kalme toon verder, ‘bestaat niet, of we het nu leuk vinden of niet. Haar gezichten en kleuren, haar talen en vormen zijn eindeloos. Dat is ook waarom dichters nooit over iets anders schreven en dat ook nooit zullen doen. En dat is ook goed, omdat we de neiging hebben het te vergeten.’

Hij zag mijn verbaasde gezicht, boog zich naar me toe, alsof hij

me een geheim wilde toevertrouwen – en zweeg toen toch.

Dat was ik wel van hem gewend. Tijdens de afgelopen paar weken hadden we heel wat avonden zo samen bij het vuur gezeten en had hij mij verhalen verteld, die dan op een gegeven moment gewoon stopten.

Over de tijd waarin hij klein was en de wereld nog groot, omdat er in Kalaw nog geen auto's en televisies bestonden.

Over zijn vrouw, die veel te jong gestorven was.

Over zijn moeder, die hem geleerd had dat je afstanden niet met stappen overwint.

En over een jongen die zogenaamd vlinders aan de klank van hun vleugelslag kon herkennen.

Veel ervan klonk nogal raadselachtig. Niemand kan vlinders horen vliegen. Maar saai was het nooit, en ik luisterde graag.

Wat is er nou weer met me aan de hand? hoorde ik hem mompelen. Waar moet dit eindigen? Waar heb ik het over? Wat weet een jongen van jouw leeftijd nu over de liefde?

Niets.

Niet veel, tenminste.

Of toch meer dan hij denkt?

Tot mijn teleurstelling eindigde ons gesprek die avond met die vraag. Ik had graag nog langer naar hem geluisterd, mijn oom heeft namelijk een prachtige stem. Wanneer hij lang praat, vergeet ik alles wat mijn leven soms zo moeilijk maakt. Net als vroeger, toen hij elke avond liedjes voor mij zong, totdat ik in slaap gevallen was.

Hoe kon ik weten dat dit pas het begin van een lang verhaal was? Een verhaal waarbij ik pas aan het eind zou begrijpen wat hij mij tijdens deze weken op de uiteenlopendste manieren, met woorden, maar ook zonder, duidelijk probeerde te maken.

De volgende ochtend begon mijn oom over zijn jongere zus te vertellen. Dat was iets bijzonders.

Hij lag onder een dunne deken op de bank, ik had twee kussens onder zijn hoofd geschoven, theegezet en zat nu gehurkt voor hem op de grond. Zijn ogen waren alweer gesloten en zijn mond stond een beetje open, alsof hij in slaap was gevallen. Het was gestopt met regenen, de vogels kwetterden en ik wilde al zachtjes opstaan om de kippen buiten op het erf te gaan voeren, toen hij mijn naam fluisterde.

‘Bo Bo,’ vroeg hij, ‘ben je daar?’

In plaats van te antwoorden pakte ik zijn hand. Dat doe ik vaak, hij is namelijk zo lekker warm en zacht. Hij glimlachte, zonder zijn ogen te openen. Ik hield zijn hand vast, dat vindt hij fijn, vooral wanneer hij moe is of ’s nachts wakker wordt en mij roept, omdat hij niet meer in slaap kan komen.

De laatste tijd is hij vaak moe, vooral ’s ochtends. Soms ben ik bang dat hij ziek wordt, maar volgens hem moet ik ophouden met me steeds zorgen maken. Het ligt gewoon aan zijn leeftijd, iemand van bijna tachtig is nu eenmaal af en toe moe. Ik weet niet of dat waar is, zelf ben ik tenslotte nog maar twaalf, en andere tachtigjarige ken ik niet. Niet zo goed, tenminste.

We zwegen een tijdje. Buiten kraakte de bamboe in de wind en om ons heen zoemden een paar vliegen. Vanaf de burens dreef de geur van een verse curry ons tegemoet. U Ba drukte mijn hand en begon te vertellen.

Zijn zus had een groot hart en was de mooiste vrouw die hij ooit ontmoet had, afgezien van zijn eigen vrouw natuurlijk. En zijn moeder. Haar bewegingen waren zo elegant en gracieus als die van een danseres, haar ogen glansden met een kracht die hij nog nooit gezien had en aan haar lach kon je je warmen.

Geen idee of dat klopt, ik heb haar al zo lang niet meer gezien

dat ik niet meer weet hoe ze eruitziet of hoe haar lach klinkt en of je je daaraan kunt warmen.

‘Lijken jullie op elkaar?’ vroeg ik.

Hij dacht lang na en ik begon al te vrezen dat hij er verder het zwijgen toe zou doen.

‘Ja en nee,’ antwoordde hij ten slotte. ‘Zoals dat is bij broers en zussen. Wat sommige dingen betreft zijn ze heel vertrouwd met elkaar en andere dingen voelen zo vreemd, dat het pijn doet.’

Zelf heb ik geen broers of zussen of, mocht ik ze wel hebben, dan ken ik ze niet, daarom kan ik daar niet over oordelen. Ik heb U Ba, mijn oom, en die voelt niet onbekend, tenminste niet zo dat het pijn doet.

‘Hoeveel kinderen heeft ze?’ vroeg ik voorzichtig.

U Ba draaide zijn hoofd van de ene naar de andere kant en frontte daarbij zijn voorhoofd, zonder te antwoorden. Ik had geen idee wat hij me met dat gebaar duidelijk wilde maken. Volwassenen zijn niet altijd even makkelijk te begrijpen, vind ik.

Er was zo veel wat ik hem graag over zijn zus had willen vragen. Of ze gezond is, bijvoorbeeld, of het goed met haar gaat en of ze misschien een keer bij ons op bezoek kan komen, maar ik wist dat ik ook op die vragen geen antwoord hoefde te verwachten.

Om te voorkomen dat hij helemaal zou stoppen met vertellen, ging ik naast hem op de bank zitten, pakte zijn voeten in mijn handen en begon ze te masseren. Dat deed hem goed en zorgde er meestal voor dat hij wat spraakzamer werd.

‘U Ba, vertel me wat meer over haar,’ vroeg ik hem, in de hoop dat ik misschien iets nieuws te horen zou krijgen. ‘Vertel me haar verhaal.’

‘Later een keer,’ antwoordde hij gapend.

‘Nee, nu. Alstublieft.’

Maar hij zweeg weer, opende even zijn ogen en glimlachte naar me. Hij zag er afgemat uit.

Even later gleed zijn hoofd op het kussen opzij. Een vlieg landde op zijn wang en kroop tot aan het puntje van zijn neus. Met een paar handbewegingen joeg ik hem weg.

‘U Ba,’ fluisterde ik. ‘U Ba.’ Maar hij bewoog zich niet.

Om hem niet wakker te maken, bleef ik nog een paar minuutjes zitten. Ten slotte stond ik op en sloop naar buiten. Daar wachtte, zoals elke dag, mijn werk op me: de kippen en het varken voeren, de was doen en onkruid wieden. En vandaag moest ik ook nog mijn fiets repareren, omdat ik in de modder over een scherf of spijker gereden was.

Soms was U Ba een raadsel voor me. Waarom was hij uitgerend vanochtend begonnen me over zijn zus te vertellen? Hij heeft het zo zelden over haar. Volgens mij omdat hij bang is dat ik dan verdrietig word.

Mijn oom heeft slechts één zus, die dus mijn moeder is.

De kippen hadden honger. Onrustig scharrelden ze tussen mijn benen heen en weer en zodra ik ze een handjevol voer toewierp, stortten ze zich er kakelend op, alsof ze dagenlang niets te eten hadden gehad. Twee hennen vochten gretig om een paar korrels, ik deed een paar passen in hun richting en joeg ze uit elkaar.

Hongerige dieren vind ik een beetje eng. Zelfs kippen.

Terwijl ik ze voerde, probeerde ik niet aan mijn moeder te denken, maar mijn gedachten gehoorzaamden me niet.

Alle kinderen die ik kende hadden moeders, met wie ze samenwoonden. Bijna allemaal dan. De ouders van Ma Shin Moe waren afgelopen juli bij een busongeluk om het leven gekomen en de mama van Ko Myat werkte in Thailand. Elk jaar kwam ze hem opzoeken. Of om het jaar.

Toen ik er wat langer over nadacht, schoten me ook nog Ma San Yee en Maung Tin Oo te binnen, van wie de moeder bij hun geboorte overleden was. Maar hun vader had inmiddels weer een nieuwe vrouw, waardoor ze dus wel een stiefmoeder hadden. Die was weliswaar niet zo lief voor ze, maar ze was er wel.

Van mijn mama wist ik enkel dat ze in Yangon woonde en dat het niet zo goed met haar ging. Maar waarom het niet goed met haar ging, of wat haar precies mankeerde wist ik niet.

Ik wist niet waar ze blij van werd of verdrietig. Of ze liever rijst

at, zoals ik, of noedels, zoals haar broer.

Ik wist niet of ze goed sliep of dat ze misschien 's nachts wakker werd en, zoals U Ba, naar mij riep en dat ik er dan niet voor haar was.

Ik wist niet hoe ze rook. Hoe haar stem klonk. Of ik op haar leek.

Ik kon me zelfs niet herinneren wanneer ik haar voor het laatst gezien had.

Vroeger had U Ba een foto van haar gehad, die hij als boekenlegger gebruikte. Daarop waren mijn moeder, mijn oom en ik te zien. We stonden op een besneeuwde veranda, allemaal dik ingepakt met mutsen en handschoenen. Mijn moeder hield mij op de arm. Ik was in een deken gewikkeld en nog heel klein, een baby. Allemaal keken we even ernstig in de camera.

Maar toen liet hij het boek een keer buiten liggen en zorgde een hevige regenbui ervoor dat de bladzijden van het boek, en ook de foto, helemaal doorweekt werden. Sindsdien is mijn moeder een hele mooie, vage bonte vlek tussen andere vage bonte vlekken.

Om mezelf af te leiden begon ik hardop te tellen. Dat is een gewoonte van me. Wanneer ik ergens niet aan wil denken, begin ik gewoon te tellen, en wanneer iets me bijzonder bedrukt of beangstigt, tel ik dingen. De vruchten van een avocadoboom, bijvoorbeeld. Of de bloemen van een hibiscustruik. De spaken van mijn fiets. Of gewoon de traptreden.

Een-twee-drie-vier-vijf-zes-zeven-acht-negen-tien-elf-twaalf-dertien...

De gedachten trokken zich er niets van aan.

Ik kreeg mijn moeder niet meer uit mijn hoofd.

Ik liep langs de kippen heen naar de verste hoek van onze tuin en ging op mijn hurken bij de mierenhoop zitten.

Hij was alweer groter geworden en kwam nu bijna tot aan mijn

heup. Twee zwarte paadjes, waarop zeker duizenden diertjes kroepen, leidden onder de bougainvillestruik door in de richting van de papajaboom, waarachter ze om mij onverklaarbare redenen een scherpe bocht maakten en achter de heg verdwenen in het struikgewas op het erf van de bureu.

Ik keek graag naar mieren. Aan mieren kon ik zien dat kracht niets te maken heeft met grootte. Zij versleepten bladeren, naalden en stukjes schors die veel meer wogen dan zichzelf.

Wanneer ik stokjes of stenen op hun pad legde, dan stopten ze even, voelden er met hun piepkleine beentjes en voelsprietten aan en liepen er vervolgens overheen, onderdoor of omheen, afhankelijk van hoe groot of breed de hindernis was. Het waren dieren met een doel, die zich onderweg daarnaartoe door niets lieten verstoren of uit het veld lieten slaan.

Dat stelde me gerust.

Bovendien toonden ze geen angst. Wanneer ik dichterbij kwam en met mijn voet stampte, negeerden ze me en vervolgden gewoon hun pad, in plaats van paniekerig alle kanten op te schieten, zoals kevers, wormen en pissebedden doen, wanneer ik een steen optil.

Ik zat daar bij die kleine mieren, concentreerde me enkel nog op het gekrioel voor mijn ogen en vergat de tijd.

Totdat ik me op een gegeven moment beter voelde en weer naar binnen ging.

Op de trap lagen een paar overhemden van mijn oom, de twee groene *longy's* van mijn schooluniform en een hoopje T-shirts. Daarnaast stond de hark waarmee ik het onkruid moest wieden. Ik had totaal geen zin om de was te doen of rond te kruipen in de modderige borders en ging liever nog even bij U Ba kijken.

Die lag nog altijd op de bank en bewoog zich niet. Zijn deken was op de grond gegleden, ik raapte hem op en vouwde hem op, het was inmiddels warm geworden.

In plaats van mijn band te plakken, pakte ik de andere fiets en reed de stad in.

Het was marktdag, in de stad waren meer mensen, meer auto's en meer motoren onderweg dan anders. Ik moest oppassen, bijna werd ik door een brommer van de weg gedrukt.

Volgens U Ba is het nog helemaal niet zo lang geleden dat er in Kalaw helemaal geen auto's of motoren reden. Mensen liepen, namen de fiets of een van de vele rytuigen. 's Avonds om negen uur werd de stroom uitgeschakeld en werd het weldadig stil. Wie het zich kon veroorloven stak kaarsen aan, wie dat niet kon ging slapen. Er waren noch computers noch telefoons en toeristen kwamen er niet.

Ik kan me dat niet voorstellen. Tegenwoordig is bijna iedere volwassene in de weer met zijn mobiele telefoon. Wat deden die vroeger de hele dag?

Op de markt waren de meeste kraampjes overspannen met een zeil tegen de regen en daaronder was het een drukte van belang. Het rook er naar gedroogde vis, koriander en versgemalen chilipepers. Met een grote boog liep ik om de vleeskraampjes heen, ik hou niet van de geur van uitgebeende dieren, die hangt uren later nog in mijn neus.

Ondanks de vele mensen leek het alsof ik alleen nog maar moeders met kinderen zag. Sommige zaten tussen de wortels en aardappelen met de kleintjes op schoot, andere hadden ze op de rug gebonden of hielden ze op de arm. De vrouwen streelden hun kinderen. Voerden ze. Zongen liedjes voor ze of wiegden ze in slaap.

Hun aanblik maakte me weer verdrietig. Rusteloos en doelloos liep ik heen en weer. Het liefst was ik terug naar huis gereden om bij mijn oom op de bank te gaan liggen, maar U Ba had me gisteren

gevraagd om thee en een doosje sigaren te kopen. Ook kocht ik eieren en groente voor het middageten, een zak koekjes en twee bosjes gele en witte chrysanten voor ons altaartje. Bij een kraampje met zoetigheden kocht ik twee stukken cake voor mijn oom. Hoewel hij me daar nooit om vroeg, wist ik hoe lekker hij die vond. Toen stapte ik weer op mijn fiets en reed naar Ko Aye Min.

Zijn kantoor bevindt zich in een zijstraat, niet zo ver van de markt. Voor de deur staat een bord met de tekst AVONTUURLIJKE TOCHTEN MET AARON. Zo noemt hij zich, omdat hij bang is dat de klanten zijn Birmese naam niet kunnen onthouden. Hij werkt als reisleader, wat inhoudt dat hij geld krijgt om met andere mensen te gaan wandelen. Ik heb hem al vaak gevraagd wat dat toch voor vreemd werk is, met bezoekers rondlopen in de omgeving, en waarom hij daar ook nog voor betaald wordt. Zoiets doe je toch eigenlijk uit vriendelijkheid of, wanneer ze de weg niet weten en verdwaald zijn, uit behulpzaamheid? Maar hij zegt dat dat 'toerisme' heet en dat ik daar niets van begrijp.

Waarom het een avontuur zou zijn om met hem naar de dorpen van Pa-O, Karen, Danu of Palong rondom Kalaw te wandelen, is mij een raadsel, maar in het droge seizoen komen er toch heel wat toeristen naar onze stad en is Ko Aye Min er maar druk mee. Soms is hij wekenlang elke dag onderweg en zie ik hem amper. Maar in het regenseizoen komen hier maar weinig mensen naartoe en dan heeft hij niet veel te doen, zit vaak in zijn kantoor en heeft tijd voor mij. Dan spelen we samen een potje schaak of praten over voetbal. Een vrouw of kinderen heeft hij niet. Tot voor kort had hij een vriendin, maar die woonde in de buurt van Mandalay. Ze wilde hem niet aan haar ouders voorstellen, waardoor ze elkaar niet zo vaak zagen. Wanneer ze bij hem langskwam had hij niet veel tijd voor mij. Maar dat was oké. Ze bleef nooit lang en op een gegeven moment kwam ze helemaal niet meer.

Ko Aye Min is als een soort broer voor me, ook al is hij al wat ouder. Een jaar of dertig, schat ik. Maar dat geeft niet. We kunnen over heel veel dingen praten en wanneer ik geen zin heb om te praten, zoals vandaag, kunnen we ook over heel veel zwijgen.

Hij weet precies wat hij me mag vragen en wat niet. Ik geloof dat er mensen zijn die meer weten dan anderen, zonder dat je ze veel moet uitleggen.

Hij heeft me nog nooit naar mijn moeder gevraagd.

Hij heeft me nog nooit aangesproken op mijn litteken.

In tegenstelling tot de kinderen en leraren op school. Het is donkerrood, zo breed als een lucifer, en loopt van mijn linkermondhoek tot bijna aan mijn oor. Omdat we thuis geen spiegel hebben, denkt U Ba dat ik het niet zo vaak zie. Maar hij vergist zich. Ik zie het elke keer dat iemand me aankijkt.

Op sommige dagen voel ik het litteken trekken, dan weet ik dat er een weersverandering op komst is.

Op andere dagen doet het pijn en brandt het, dan weet ik dat het niet zo goed met me gaat.

Ko Aye Min was blij me te zien. Hij zat in het achterste deel van zijn kantoor een boek te lezen. Op zijn bureau lagen ongeopende brieven, een paar kranten en landkaarten. Tussen zijn benen hield hij een halfvolle Coca-Colafles geklemd.

Hij legde het boek aan de kant. 'Hallo, Sherlock.' Zo noemde hij me soms, sinds we samen een paar Sherlock Holmesfilms gezien hadden. Volgens hem deed ik hem, met mijn eeuwige vragen en mijn scherpzinnigheid, aan de detective denken. 'Goed je te zien. Hoe gaat het?'

'Goed. En met jou?'

'Ook goed.'

Dat was gelogen. Er was iets wat hem bedrukte, en behoorlijk ook. Mij kon hij niet voor de gek houden, want ik heb een gave, die

ik zelf ook een beetje griezelig vind: wat iemand voelt, zie ik in zijn ogen.

En dan bedoel ik natuurlijk niet dat ik weet dat iemand ongelukkig is, omdat zijn ogen zich met tranen vullen. Dat snapt iedereen. Nee, ik zie het wanneer iemand verdrietig is, ook als hij lacht.

Ik zie dat iemand zich opwindt, ook als hij uiterlijk onverschillig lijkt.

Ik zie dat achter woede eigenlijk angst schuilgaat.

Ik zie het ongemak, dat die vriendelijke stem zo graag wil verdoezelen.

Ogen zijn verraderlijk. Ogen kunnen niet huichelen. Ze kunnen niet liegen, zelfs als ze zouden willen. Ze vertellen me vaak meer dan ik wil weten, en dat is niet fijn. Ik kijk niet graag toe als iemand liegt.

Daarom heb ik er een gewoonte van gemaakt om de meeste mensen niet te lang aan te kijken en hun blikken te ontwijken.

En als het echt niet anders kan, dan kijk ik zonder echt te zien. Dat is als iemand horen praten, zonder echt te luisteren.

Mijn oom is de enige die dit weet. Toen ik het hem vertelde, trok hij in gedachten verzonken aan zijn gedoofde sigaar en schudde een paar keer met zijn hoofd, alsof hij amper kon geloven wat hij hoorde. Toch had ik niet het gevoel dat hij aan mijn woorden twijfelde.

Eenmaal onderbrak hij mij om te vragen of ik ook een bijzonder goed gehoor had. Geen idee, hoe hij daarop kwam. Ten slotte wilde hij weten waaraan ik die verschillende gevoelens kon herkennen. Die vraag kon ik niet beantwoorden. Ik zie het gewoon. Voor mij kunnen ogen glinsteren, schitteren of gloeien als de hete gloed van een vuur. Ze kunnen oplichten, trillen, overschaduwde zijn en het volgende moment bijna doorzichtig. Ze kunnen er bij een mens net zo leeg uitzien als bij een dood vogeltje of bijna barsten van

angst, zoals bij een kip vlak voor de slacht. Ogen kunnen troebel zijn als het water van een modderige plas of verblinden als het licht van de zon. Iedere uitdrukking heeft eindeloos veel nuances en alles heeft altijd zijn geheel eigen betekenis.

Mijn oom zegt dat baby's tijdens de eerste maanden van hun leven een vergelijkbare gave hebben, waarmee ze de ogen van hun moeder kunnen lezen, en dat ik dat waarschijnlijk nooit verleerd ben. Sindsdien hebben we het er nooit meer over gehad, maar heb ik wel de indruk dat hij me op sommige momenten niet meer in zijn ogen wil laten kijken.

Volgens U Ba kunnen een paar mensen in Kalaw gedachtelezen. De oude astroloog, bijvoorbeeld. En de grijze monnik in het klooster op de heuvel boven de stad blijkbaar ook. Ik weet niet of dat waar is. Ikzelf heb in elk geval geen idee wat mensen denken. Zelfs als ze het me vertellen, vind ik het vaak nog moeilijk om te begrijpen wat ze zeggen.

In de ogen van Ko Aye Min zag ik dat hem iets bedrukte. Nu kon ik gaan bedenken wat dat zou kunnen zijn. Een bekend probleem. Ik zie aan de mensen of ze verdrietig, gelukkig of bang zijn, maar waarom ze dat zijn, weet ik niet. Soms beweren ze dat het goed met ze gaat, maar zie ik dat ze niet de waarheid spreken. Vroeger vertrouwde ik meer op hun woorden dan op hun ogen, maar inmiddels weet ik beter.

Ko Aye Min zweeg en dronk een slok van zijn cola. 'Wil je ook wat drinken?'

'Nee, dank je.' Ik staarde een tijdje naar de grote landkaart van Birma, die achter hem aan de muur hing. 'Heb je nog iets nieuws te lezen voor me?'

Hij stond op en liep naar de kast waarin hij zijn boeken bewaarde. Toeristen met wie hij wandelde, lieten graag hun uitgelezen exemplaren bij hem achter. Met de Finse, Koreaanse of Franse

boeken konden we natuurlijk niet veel beginnen, maar met de Engelse exemplaren waren we des te blijer, omdat we die in Kalaw niet konden krijgen, en we allebei veel lazen. Met zijn hoofd schuin bestudeerde hij geconcentreerd de verschillende titels. Ten slotte trok hij er een boek tussenuit en gaf het mij.

‘International Bestseller’ stond vetgedrukt op de kaft. De schrijver, John Green, zei me niets. Ik wierp een korte blik op de titel, *The Fault in Our Stars*, en gaf het boek terug. ‘Nee, dank je. Ik ben niet zo geïnteresseerd in astrologie.’

‘Daar gaat het niet over. Het is echt goed. Beloofd.’

Ik stopte het boek in de tas bij de boodschappen. ‘Dank je wel.’

‘Wil je nog op de computer?’

Ik schudde mijn hoofd.

In zijn kantoor staat een computer, die ik mag gebruiken als hij hem niet nodig heeft. Thuis hebben we er geen, we hebben niet eens een televisie, en onze telefoon moet wel heel oud zijn, aangezien je er alleen mee kunt bellen.

Maar er belt toch bijna nooit iemand. En in ons adresboekje staat slechts één nummer.

Volgens U Ba hebben we niets moderners nodig. Zijn hart is niet groot genoeg om de hele wereld binnen te laten. En het mijne is nog te jong.

‘Zin in een potje schaak?’ vroeg ik.

Ko Aye Min knikte. Uit een vitrine pakte hij de schaakstukken en zijn nieuwe bord, dat ik hem een paar weken eerder cadeau gedaan had. Het was gemaakt van teakhout; met hulp van U Ba had ik de stukken hout op maat gezaagd, op elkaar geplakt en de velden erop geschilderd. Het oude bord was van plastic geweest en op een nacht door de ratten aangevreten. Ko Aye Min zette de schaakklok op tafel, ik stelde de stukken op en we speelden twee korte partijen, die hij allebei zonder al te veel inspanning won.

‘Wat is er met je aan de hand?’ Hij was een goede speler en ik eigenlijk ook, maar vandaag was ik er met mijn gedachten niet bij.

Hoe gracieus beweegt een danseres?

Hoe mooi kunnen ogen glanzen?

Hoe klonk een lach, waaraan je je kon warmen?

‘Niets,’ antwoordde ik. ‘Niets.’

‘Littekenkop. Lelijke littekenkop.’

Ik draaide me om: voor me stond Soe Aung. Hij mocht mij net zo min als ik hem. Hij had een grote bek en iedereen was bang voor hem, omdat hij twee oudere broers had, die al net zulke branieschoppers waren. En nu was hij woedend op mij, omdat ik hem tijdens het proefwerk Engels niet had laten afkijken.

‘Littekenkop.’

‘Als je dat nog één keer zeg, geef ik je een knal.’ Even dacht ik aan U Ba en zijn waarschuwingen. Wees vriendelijk tegen onvriendelijke mensen, die hebben het het hardst nodig, zei hij altijd. Maar dat kon me op dit moment niets schelen.

‘Littekenkop.’ Hij grijnsde smerig.

Ik sloeg sneller toe dan hij kon bukken. Het kletsen van mijn hand op zijn wang klonk goed, het was over het halve schoolplein te horen. Hij probeerde me te pakken en op de grond te gooien, maar ik was sterker en nam hem in de houdgreep. Meteen waren we omringd door andere jongens. Hij trapte naar me, probeerde me te bijten, te krabben en aan mijn haar te trekken. We hadden al vaker gevochten, maar nog nooit zo hevig. Meestal duurde het helaas niet lang voordat iemand Soe Aungs grote broers erbij haalde. Al snel voelde ik hun sterke handen op mijn schouders. Ze trokken me van hem af, stompten me in mijn buik en tegen mijn borst en

duwden me net zo lang heen en weer totdat ik languit in de modder viel en mijn lip openhaalde.

Een lerares haalde ons uit elkaar. Zoals bijna altijd kwamen die drie er met een waarschuwing vanaf en moest ik me melden bij het schoolhoofd.

Het was een klein vrouwtje, amper groter dan ik, met een koude, schrille stem. Haar blik verraadde weinig goeds, haar ogen gloeiden van woede.

‘Jij weer,’ mopperde ze.

Ze verwachtte van mij dat ik mijn hoofd liet hangen, maar dat kon ik niet. In plaats daarvan strekte ik mijn rug, ging rechtop staan en richtte mijn blik op de muur.

Ze pakte haar stok uit de hoek en ik moest mijn longyi tot aan mijn heupen optrekken. Ik sloot mijn ogen, stelde me een mango-boom voor en begon zachtjes de vruchten te tellen.

Een.

Twee.

Drie.

Bij de eerste klap kromp ik in elkaar, bij de tweede ook, die daarna voelde ik amper nog.

U Ba hurkte op de bovenste traprede achter een gordijn van water, dat vanuit de overlopende dakgoot naar beneden stroomde. Naast hem stond onze radio. Hij had er een gewoonte van gemaakt om één keer per dag toch de grote wereld toe te laten in zijn hart, door naar het nieuws van de BBC te luisteren. Waarbij zijn gezicht steeds somberder werd. Het verbaasde me dat hij elke dag iets deed waarvan hij een slecht humeur kreeg.

Hij zag mijn natte, smerige spullen, de scheur in mijn overhemd en de bloedvlekken erop en wist meteen hoe laat het was.

Ik sloop langs hem heen naar binnen, trok snel een droog T-shirt

en een schone longyi aan, waarna ik me bij hem voegde.

Mijn oom zette de radio uit, legde zijn hand op mijn knie en zweeg. Een gekko rende langs ons heen naar binnen, gevolgd door een tweede. Op zoek naar beschutting tegen de regen.

‘Hebt u honger? Zal ik iets te eten maken?’ Hij had mijn vragen niet verstaan, ik boog me naar hem toe en herhaalde ze op iets luidere toon.

‘Nee, bedankt,’ zei U Ba. ‘Met mij gaat het goed.’

Dikke druppels sloegen op het golfplaten dak en de bladeren van de bananenboom in de tuin, het kabaal maakte het lastig om te praten. Wat ik wel prima vond.

‘Waren er problemen op school?’ vroeg hij na een lange pauze.

‘Ja, Soe Aung, die...’ Ik beet op mijn tong en voegde er snel aan toe: ‘Hij noemde me Littekenkop.’

‘Is dat een reden om te gaan vechten?’

‘Nee. Maar als ik het altijd maar toelaat, dan...’ antwoordde ik zacht.

‘Wat dan?’

‘Dan, dan...’ Ja, wat dan? Ik wist het ook niet. Het enige wat ik wist, was dat de woede me overvallen had en ik kon niet eens zeggen dat het me speet.

‘Moet ik naar de directrice?’

‘Ik denk het wel. Dit keer was het serieus.’

‘Daar was ik al bang voor,’ zuchtte hij. Meer zei hij niet. Hij kneep nog een keer zachtjes in mijn knie, zette zijn kin op zijn handen en bekeek zorgelijk de drijfnapte tuin. Zijn schouders waren afgezakt, zijn bovenlichaam naar voren gebogen. Voor het eerst viel me op dat ik groter en sterker was dan hij. Waarschijnlijk was dat al een tijdje zo, maar had ik het nog niet eerder opgemerkt. Ik keek naar de slappe huid van zijn dunne bovenarmen, zag de rugwervels die zich onder zijn t-shirt aftekenden. Het idee dat ik